

Dvoji výročí Artura Závodského

V posledním měsíci roku 2012 (19. 12.) uplynulo sto let od narození PhDr. Artura Závodského, DrSc., bývalého řádného profesora filozofické fakulty naší univerzity, významné osobnosti českého vědeckého a kulturního života.¹ Artur Závodský působil na brněnské filozofické fakultě téměř po třicet let (1950–1978), byl jejím proděkanem pro vědecký výzkum (1957–1961) a dlouholetým vedoucím katedry slovanských literatur, divadelní a filmové vědy (1963–1973) vykonávajícím řadu odborných funkcí ve vědeckých grémiích.

Jubilantův vědecký záběr byl nezvykle široký – spojoval se v něm obdivuhodným způsobem profil literárního vědce a teatrologa dosahujícího významných výsledků v oblasti odborné i popularizační. Tak jej rozhodnili poprvé jeho kolegové ve sborníku k Závodského šedesátinám nazvaném Na křižovatce umění (vyd. až s vrocením 1973), kam přispělo více než pět desítek osobností, a sborník svým rozsahem i obsahem získal charakter knižní publikace. Arturu Závodskému bylo poté dopřáno „pouhých“ necelých deset let života (na jeho zdravotním stavu se muselo nutně podepsat věznění v koncentračních táborech Flossenbürg a Dachau), který dále naplňoval neúnavnými aktivitami, díky nimž se zapsal do povědomí především brněnské kulturní veřejnosti zejména jako pravidelný hodnotitel divadelních představení.

Z životopisu A. Závodského si připomeňme alespoň základní fakt jeho celoživotního spojení se třemi kulturními oblastmi: se Slezskem – v Martinově (dnes součásti Ostravy) se narodil, v Hlučíně absolvoval gymnázium, později např. přispíval do ostravských periodik a především se podílel na vzniku Beskydského divadla (stál u jeho zrodu v r. 1942); s Prahou – na Filozofické fakultě UK absolvoval (v l. 1931–1936 studoval češtinu, filozofii a estetiku), pohyboval se v prostředí levicové inteligence (byl členem jak Kostufry, tak Levé fronty) a s významnými pražskými osobnostmi zůstával spjat mnohaletou spoluprací i osobními a kulturními kontakty (např. s F. X. Šaldou, s herci O. Novým a K. Högreem aj.) a konečně s Brnem, kde strávil většinu svého profesního života. V Brně působil v letech

¹ Základní údaje, které v tomto textu uvádíme, nacházíme přirozeně ve všech relevantních heslech, které odkaz Artura Závodského reflektují (heslo Pavla Pešty, 1998, dnes v již internetově zveřejněném Slovníku české literatury; nejobšměřji pojednáno Vitem Závodským v časopise Duha, 3–4, 2012, s. 14–18, z jehož studie jsme také především vycházeli). Pro Universitas (č. 2) napsala u příležitosti Závodského nedožitého jubilea v r. 2002 medailon Eugenie Dufková. – Na rozdíl od výše citovaných autorů můžeme vzhledem k současnému vydání jubilejního sborníku (z roku 2012) přinést v závěru našeho medailonu aktuální informaci.

1936–1939 nejprve jako středoškolský profesor (v r. 1939 byl – po německé okupaci – přeložen na reálné gymnázium v Hranicích na Moravě, kde vyučoval až do r. 1950) a už při své středoškolské výuce získal v r. 1938 doktorát filozofie (prací Dobrý občan moderní obce Paul Bureau, která se stala základem jeho později vydané knižní publikace, 1947). Na filozofické fakultě pak od r. 1952 působil v pozici odborného asistenta, od r. 1953 docenta a od r. 1960 řádného profesora. Zásadním počinem prof. Závodského se stalo založení nového oboru teatrologie (už r. 1963 v rámci katedry slovanských literatur, divadelní a filmové vědy), iniciátorsky působil ale i na JAMU (na ní přednášel v l. 1950–1952).

V odborné činnosti A. Závodského zahrnující na šest desítek základních položek nutno minimálně zvýraznit jeho monografie o F. L. Čelakovském (1950, na jejímž základě byl habilitován pro obor dějiny české literatury, upraveno a vydáno r. 1982 jako Závodského nejjobsáhlejší, už posmrtná publikace), Petru Bezručovi (bezručovskými studii získal titul kandidáta věd v r. 1956) a Gabriele Preissové (1963, titul DrSc.), které vstoupily do živé odborné komunikace i kulturního povědomí. Ze Závodského literárněvědných publikací (které nemohly být ještě zařazeny do jeho bibliografie v již zmíněném jubilejním sborníku z r. 1973) připomínáme alespoň jeho, také už posmrtně vydanou knihu Bezručovy pozdní múzy (1987), v níž naposledy zúročil své milované celoživotní téma, současně obohatil bezručovské bádání o objev třetí základní inspirátorky tvorby „velkého slezského barda“ (jeho „Labutinky“ Františky Tomkové) a upozornil i na několik dalších žen, které Bezručovu tvorbu ovlivnily. Uvedenými pracemi Závodský ukázal de facto důležitost biografické metody pro zvolená témata a její potřebnost vzhledem ke kom-

plexní interpretaci literárního díla, o kterou usiloval.

Ze Závodského divadelněvědných publikací (zahrnujících také texty historicky, teoreticky i kriticky zaměřené, vysokoškolské učebnice, bibliografické příručky i práce překladové) nelze opomenout minimálně Úvod do divadelní vědy (spolu se Zdeňkem Srnou, 1965, rozšířeno 1972), v českém prostředí první svého druhu, jímž zahájil precizování (a nezřídka i vytváření) terminologie oboru. Z překladových prací zmiňujeme Volkenštejnovu Teorii dramatu (spolu s Miroslavem Mikuláškem, 1973), dva díly Anikstových a Smirnovových Doslovů k dramátům Williama Shakespeara (1964, 1965) a vydání úvah O americkém dramatu a divadelnictví (1966) Jarky M. Buriana.

O šíři publikačního záběru prof. Závodského svědčí dlouhá řada periodik i příležitostných sborníků, kam přispíval ať už svými odbornými texty či divadelními kritikami (mimo brněnskou produkci sledoval po dlouhých čtyřicet let pravidelně i repertoár Beskydského divadla). Objevují se v ní také dnes prestižní (tzv. riové) tituly jako jsou Listy filologické, Česká literatura, dále např. Maticе moravská; ze zahraničních odborných časopisů pak Maske und Kothurn, Zagadnienia rozdżajów literackich a Slavjanska filologia. A. Závodský pravidelně publikoval do Sborníku prací FF brněnské univerzity – byl dlouholetým výkonným redaktorem její literárněvědné řady (1954–1979), po dva roky (1959–1961) dokonce i vedoucím redaktorem všech řad uvedeného sborníku, neopomínal publikovat ani v naší revue Universitas. Z příležitostných publikací, v nichž figuruje také Závodského jméno, připomeňme alespoň sborník Franku Wollmanovi k sedmdesátinám (1958). Závodský byl oddaným Wollmanovým žákem a za jeho nástupce se už jen vytvořením katedry slovanské literatury právem považoval. V rámci uvedeného

typu publikační činnosti A. Závodského upozorňujeme ještě na jednu „netradiční“ a velmi významnou položku – periodický sborník *Otázky divadla a filmu* (*Theatralia et cinematographica*). Jeho vznik inicioval a všechny tři obsáhlé svazky (1970–1973) redigoval, bohužel další vydávání tohoto sborníku bylo už zastaveno.

V současné době jistý dluh vůči osobnosti Artura Závodského, v době normalizace záměrně upozadované, splácí šest desítek osobností, které mu in memoriam přispěly do vzpomínkového sborníku (*Jubilejní benefice. Ke stému výročí narození A. Závodského*, 2012). Nacházíme v něm nejen texty současných významných pracovníků Masarykovy univerzity (např. profesorů Milana Jelínka, Antonína Bartoňka, Ivana Dorovského, Milana Suchomela, Miloše Štědrone, Stanislava Žaži

a Danuše Kšicové) a prestižních osobností českého kulturního života (Miloše Hynšta, Zdeňka Kaloče, Arnošta Moulíka, Miloše Weimanna, Jaroslava Tučka, Václava Cejпка, Petra Oslzlého, Arnošta Goldflama aj.), ale i dvou odborníků přírodovědného zaměření (světově uznávaného fyzika Armina Delonga a matematicky Sylvy Šantavé-Grochové). Teprve při ediční přípravě uvedeného sborníku (red. vedle Miroslava Plešáka) jsem si dostatečně uvědomila, nakolik byl univerzitní profesor Artur Závodský osobností v nejrůznějších kulturních oblastech podněcující, že byl také opravdovým pedagogem a člověkem, který zůstává vryt do paměti všech těch, kteří se s ním kdy měli možnost setkat a jsou mu za mnohé vděční.

M. Horáková-Hashemi

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 50

Litteraria Humanitas. Dialogy o slovenských literaturách: tradice a perspektivy. XVI. Masarykova univerzita Brno, 2012

Logbook pro odbornou ošetřovatelskou praxi. Masarykova univerzita Brno, 2012

XV. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Masarykova univerzita Brno, 2012. CD

Jan Motal a kolektiv, **Nové trendy v médiích. Rozhlas a televize.** Masarykova univerzita Brno, 2012

Miroslav Novotný, Oldřich Kopeček, Jan Chvalina, **Homomorphic transformations: WHY and possible ways to HOW.** Masaryk University Brno, 2012

Proceedings of the Conference. Brno, 8–11 February 2011. Masarykova univerzita Brno, 2011

Program a sborník abstraktů. 56. studentská vědecká konference. Lékařská fakulta. 23. května 2012. Masarykova univerzita Brno, 2012

Program a sborník abstraktů. X. České a slovenské parazitologické dny. Masarykova univerzita Brno, 2012

Tomáš Protivínský, Monika Dokulilová, **Občanské vzdělávání v kontextu českého školství.** Masarykova univerzita Brno, 2012

Sborník abstraktů. Brno, 24.–25. května 2012. **Studentská geologická konference 2012.** Masarykova univerzita Brno, 2012

Sborník abstraktů příspěvků z konference Motivace nadaných žáků a studentů v matematice a přírodních vědách. 18.–20. 6. 2012. Masarykova univerzita Brno, 2012

Sborník příspěvků. Kalokagathie. Fórum výchovy ke zdraví XIV. Petr Kachlík (ed.) Benešov u Prahy 15.–17. 4. 2011. Masarykova univerzita Brno, 2012. CD